

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

The Administrators' roles For Teacher Professional Development Based On Professional Standards Under The Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 2

ปราณี กัญญาสุต¹⁾ และ ดร.ธนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข²⁾

Pranee Kanyasud¹⁾ and Dr. Thanomwan Prasertcharoensuk²⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand, 40002

²⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Educational, Khon Kaen University, Thailand, 40002

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 2) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 3) เพื่อศึกษาแนวทางบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 491 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และแบบการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS For Window version 19 และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ การประพฤติปฏิบัติตน อยู่ในระดับ “มากที่สุด” รองลงมาคือ การร่วมมือกับผู้อื่น และการใช้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การพัฒนาตนเอง

2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ “มาก” ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดลำดับแรก คือ การประพฤติปฏิบัติตน รองลงมาคือ การร่วมมือกับผู้อื่น และการใช้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3) แนวทางผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู ควรดำเนินการดังนี้ 3.1) ด้านการพัฒนาตนเอง ควรส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองโดย การสนับสนุนด้านงบประมาณ ควรสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 3.2) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรส่งเสริมครูให้วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล คัดกรองผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายและเต็มศักยภาพ 3.3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรร่วมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปพร้อมกับครูและนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ สรุปความรู้ด้วยตนเองได้ ส่งเสริมให้ครูสร้างและนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.4) ด้านการประพฤติปฏิบัติตน ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการครองตน ครองคน ครองงาน ส่งเสริมให้ครูประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมวิชาชีพครู การยกย่องครูดี เช่น ครูดีเด่น ครูดีในดวงใจ เพื่อเป็นการเชิดชูครู 3.5) ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น ควรให้ออกาสและยอมรับในความสามารถของครู ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาโดยยึดความสามัคคีเป็นหลัก เห็นความสำคัญและคุณค่าของครูในสถานศึกษา มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมงานประเพณี กิจกรรมในท้องถิ่น การศึกษาดูงาน 3.6) ด้านการใช้ข้อมูลข่าวสาร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจัดให้มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยพร้อมใช้ในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร พัฒนาริชาชีพครู มาตรฐานวิชาชีพ

Abstract

The research aimed to 1) study the teacher professional development based on professional standards under The office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 2, 2) study the administrators' roles for teacher professional development based on professional standards under The office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 2, 3) propose the guideline of the administrators' roles for teacher professional development under The office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 2 based on professional standards. Sampling group was 491 persons including school directors and teachers from schools under The office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 2. Research tools consisted of questionnaires, The interview form and Focus Group Discussion. Statistics for data analysis, using a computer program, of SPSS for Window version 19 included percentage, mean, and standard deviation. Content analysis was conducted through the interview and focus group discussion.

Research findings found that:

1) Overall image and all aspects of current operation of teacher professional development based on professional standards indicated a "high" level of mean score : the most average was teacher behaviors indicated a "highest". Followed by cooperation with others and using information were "high" The least average was self development.

2) Overall image and all aspects of current operation of the administrators' role for teacher professional development based on professional standards indicated a "high" level of mean score : the most average was teacher behaviors indicated a "high". Followed by cooperation with others and using information. The least average was development of student quality.

3) The guideline of the administrators' roles for teacher development were : 3.1) Self development : should encouraged to teachers see the importance for self development, should provides budget support, a role model in their own development, should encouraged to teachers to study in higher level. 3.2) Development of student quality : should encouraged to teachers provides analyzes the students individually, screened the students, should encouraged to teachers develop students to their full potential by the ability of the individual. Taking into consideration the individual differences, should encouraged to teachers teaching and learning activities are variety and full potential by emphasis on learners. 3.3) Teaching and learning activities : should develop for teaching activities together with the teachers and students, should encouraged teachers to teaching the students were a real treat, can study knowledge this self-knowledge, should encouraged to teachers to create and bring new innovations for teaching activities. 3.4) Teacher behaviors : should conduct themselves as good role of their self-dominate, dominate people, should encouraged to teachers behave in a moral and professional ethics strictly, promote the teaching profession. Regarded teacher Such as outstanding teachers, teachers in the mind, to honor teachers. 3.5) Cooperation with others : should take the opportunity and recognition in the ability of the teacher, provide assistance and colleagues developed based on conformity, see the importance and the value of teachers in schools, Assign tasks match the knowledge, encouraged to teachers to participate in building a harmonious group. Such as joint festival, local activities, learning resources. 3.6) Using information : should encourage teachers to use knowledge and information, should encourage teachers take information technology use in teaching activities effectively, should provide the tools, equipment and technologies used in modern practice.

Keywords : administrators' roles teacher professional development professional standards

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 52 [1] ระบุว่า ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและ ประสานให้สถาบันที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและ มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และ พัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง นโยบายการ ปฏิรูปการศึกษารอบสองของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2552 – 2561) ได้มีข้อเสนอกรอบแนวทาง ในการปฏิรูปการศึกษา (ข้อ 2) พัฒนาคุณภาพ ครูยุคใหม่ เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ มีกระบวนการผลิต

มีมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้คน เก่ง คนดี มีใจรักวิชาชีพครูมาเป็นครูอย่างเพียงพอและมีคุณภาพสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขวัญ กำลังใจ อยู่ได้อย่างยั่งยืน [10] ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลผู้มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา เป็นผู้ดำเนินการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ บุคคลงบประมาณ และบริหารทั่วไปให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย [7] ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้เกียรติและ เคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงานยอมรับและเปิดโอกาส ให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหาและร่วมตัดสินใจ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ร่วมงานซื่อสัตย์จริงใจ มีความสามารถกระตุ้น และจูงใจให้เกิดความรักและความผูกพันในสถานศึกษา [8] การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาและคุณภาพของ

ผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาครู ให้เป็นครูในโลกยุคใหม่ ภายใต้บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่ครูได้รับการพัฒนาได้อย่างคุณภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับบทบาทผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำการดำเนินการ ผู้ส่งเสริมในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ดังนั้นการพัฒนาวิชาชีพครู จึงต้องพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของครูให้สอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อสนองตามเป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ในด้านการเพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ [9] ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อให้ได้สารสนเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษาครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหาร จำนวน 264 คน และครูจำนวน 2,587 คนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

รวมทั้งสิ้น 2,851 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จากตารางของ Krejcie and Morgan [2] และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้บริหาร จำนวน 156 คน ครู 335 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 491 คน

3. รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงบรรยาย (Descriptive research)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ ตำแหน่ง ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 6 ด้าน ตามกลุ่มการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู คือ 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การประพฤติปฏิบัติตน 5) การร่วมมือกับผู้อื่น 6) การใช้ข้อมูลข่าวสาร

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่

- 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับสภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตอนที่ 3 ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

- 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู

- 3) แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประเด็นการศึกษา ประเด็นการสนทนา

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การจัดกลุ่มสนทนา จัดหมวดหมู่เพื่อหาความแตกต่าง ความเหมือน และความเชื่อมโยง โดยวิธีการบรรยายและสรุปเขียนเป็นความเรียง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ระดับสภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการประพฤติปฏิบัติตน รองลงมาคือ การร่วมมือกับผู้อื่น และการใช้ข้อมูลข่าวสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาตนเอง

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการประพฤติปฏิบัติตน รองลงมาคือ การร่วมมือกับผู้อื่น และการใช้ข้อมูลข่าวสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดท้าย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

1.3.1 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองโดยการสนับสนุนด้านงบประมาณ ควรสร้างขวัญและกำลังใจเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

1.3.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรส่งเสริมครูให้วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นราย

บุคคล คัดกรองผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคลจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายและ

เต็มศักยภาพ

1.3.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรร่วมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปพร้อมกับครูและนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ สรุปความรู้ด้วยตนเองได้ ส่งเสริมให้ครูสร้างและนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3.4 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการครองตน ครองคน ครองงาน ส่งเสริมให้ครูประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมวิชาชีพครู การยกย่องครูดี เช่น ครูดีเด่น ครูดีในดวงใจ เพื่อเป็นการเชิดชูครู

1.3.5 ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น ควรให้โอกาสและยอมรับในความสามารถของครู ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาโดยยึดความสามัคคีเป็นหลัก เห็นความสำคัญและคุณค่าของครูในสถานศึกษา มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมงานประเพณี กิจกรรมในท้องถิ่น การศึกษาดูงาน

1.3.6 ด้านการใช้ข้อมูลข่าวสาร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยพร้อมใช้ในการปฏิบัติงาน

2. อภิปรายผล

2.1 สภาพการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการประพฤติปฏิบัติตน รองลงมาคือ การร่วมมือกับผู้อื่นและการใช้ข้อมูลข่าวสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากครูต้องประพฤติปฏิบัติตนทั้งทางกาย วาจา ใจ ให้เหมาะสมกับความเป็นครู โดยยึดจรรยาบรรณวิชาชีพที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ [6] ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในแต่ละของ

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวมและรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

2.2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการ พัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประพฤติปฏิบัติตน รองลงมาคือ การร่วมมือกับ ผู้อื่น และการใช้ข้อมูลข่าวสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ สุดท้าย คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนา วิชาชีพครู ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่โดยตรง เกี่ยวกับการพัฒนาครูให้เป็นไปตามกระบวนการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติปฏิบัติตนเพื่อ ให้เป็นแบบอย่างที่ดีของครู ทั้งด้านครองตน ครองคน และครองงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ[5] ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนา ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเสรีภาพด้านวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนา ตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการฝึกอบรม ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัด ระบบนิเทศภายใน

2.3 แนวทางบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

2.3.1 ด้านการพัฒนาตนเอง ควรส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณ ควรสร้างขวัญ และกำลังใจ เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาดตนเอง ส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการ ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู มีการกำหนดแผนงานและ

นโยบายในการพัฒนาครู ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนาและการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาวิชาชีพ ครูสามารถพัฒนาตนเองตามความต้องการและตาม หน้าที่ที่ปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและความ เปลี่ยนแปลงของโลก และนำสิ่งที่ได้จากการพัฒนา ตนเองมาประยุกต์และปรับปรุงใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ [11] ศึกษาบทบาท ของผู้บริหารในการพัฒนาครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาครู โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้อำนวยการความสะอาดผู้คาดการณ์ ผู้ประเมิน และผู้ส่งเสริมสนับสนุน

2.3.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควร ส่งเสริมครูให้วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล คัดกรอง ผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตาม ความสามารถของแต่ละบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายและเต็มศักยภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในองค์กรให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เป็นผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เน้นการ ส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ [13] ศึกษาเรื่อง คุณภาพของครู และข้อเสนอแนะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสำหรับครู พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อครูและคุณภาพ การสอนของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของนักเรียน ผู้บริหารต้องดำเนินการทุกทางที่จะเป็นไปได้ในการส่งเสริมครูที่ดีและมีคุณภาพสูง เพิ่มคุณภาพในการจัดการ ศึกษา ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ควรร่วมพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไปพร้อมกับครูและนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียน การสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถศึกษาค้นคว้า

ความรู้ สรุปความรู้ด้วยตนเองได้ ส่งเสริมให้ครูสร้างและนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอน และอุปกรณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการให้บริการและการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ [3] กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริม และสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ

2.3.4 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน ควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านการครองตน ครองคน ครองงาน ส่งเสริมให้ครูประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ส่งเสริมวิชาชีพครู การยกย่องครูดี เช่น ครูดีเด่น ครูดีในดวงใจ เพื่อเป็นการเชิดชูครู ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำองค์กร ควรปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด อยู่เสมอ สอดคล้องกับ [4] กล่าวว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาคือผู้บริหารต้องมีความรู้ ทักษะและความสามารถในการงานเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ รู้พันธกิจของหน่วยงานชัดเจน เป็นผู้มีความสามารถครองตน ครองคน ครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาตนเองให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์และทันความเปลี่ยนแปลง

2.3.5 ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น ควรให้โอกาสและยอมรับในความสามารถของครู ให้ความช่วยเหลือและพัฒนาโดยยึดความสามัคคีเป็นหลัก เห็นความสำคัญและคุณค่าของครูในสถานศึกษา มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมงานประเพณี กิจกรรมในท้องถิ่น การศึกษาดูงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีทัศนคติমনะหนักกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นใน

การทำงาน สร้างความเชื่อมั่น และเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงานและการยกย่องให้รางวัล ซึ่งสอดคล้องกับ [12] กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารคือประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา เป็นผู้นำในการทำงานเป็นทีมทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ลงมือทำ และรับผิดชอบร่วมกันมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.3.6 ด้านการใช้ข้อมูลข่าวสาร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยพร้อมใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูและแสวงหาความรู้และใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการคัดกรองแล้วมาใช้ประโยชน์ พัฒนาคู่มือให้สามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ [3] กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาวิชาชีพครูให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปพร้อมกับครูและนักเรียน
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้ครูประพฤติ

ตนอยู่ในศีลธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด

5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาครู โดยเห็นคุณค่าและความสำคัญของครูในสถานศึกษา ยึดหลักสร้างความสามัคคีในองค์กรเป็นสำคัญ

6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครู นำข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2

3) ควรมีการศึกษายุทธศาสตร์ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาวิชาชีพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูสังกัดอื่นและในระดับจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

[1] Academic Department. Ministry of Education. National Education Act 1999 (The Revised Ed.) The 2nd Ed. 2002. Bangkok: Kurusapa Ladprao; 2002. (In Thai).

[2] Ketchatturat J. Educational research: theory into practice. [n.p.]; 2013. (In Thai).

[3] Roonjaroen T. Professional in Educational Administration and Management in Educational Reform Age. Bangkok: L Press T; 2007. (In Thai).

[4] Kewkeyoon P. & Panpattanakoon S. Educational Management in School-based or Area-based. Bangkok: Educational Reform Office; 2002. (In Thai).

[5] Sompunga, P. School Administrators' Role in Teacher Development in Schools under The Office of Roi-ed Educational Service Area 2. Master of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Maha

Sarakham Rajabhat University; 2009. (In Thai).

- [6] Kamdee P. Teachers' Work Practice based on Teaching Professional Standard in Opinion of School Administrators and Teachers, under the Office of Nongkai Educational Service Area 2. Master of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Maha Sarakham Rajabhat University; 2007. (In Thai).
- [7] Noimuangkoon M. Staff Management in Primary School of Administrators and Teachers under the Educational Committee of Nongkai Province. Master of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Srinakharinwirot University; 1999. (In Thai).
- [8] Wongkamjan W. Efficient School Administrators in the Age of Educational Reform[online]. 2013 [cited 2013 Sep 20]; Available from: URL: school.obec.go.th/bankudchiangmee/vicakan7.htm. (In Thai).
- [9] Office of Chaipapume Primary Educational Service Area 2. Budget Year Action Plan 2003. The Office of Chaipapum Primary Educational Service Area 2; 2013. (In Thai).
- [10] Office of Secretariat of Educational Council. Educational Reform during the Second Decade (2009-1018) Bangkok: The Office of Secretariat of Educational Council; 2009. (In Thai).
- [11] Chaisiriwat S. Administrators' Role for Private Primary Teacher Development. An Independent Study Report for Master of Education in Educational Administration, Graduate School, Sinlapakon University; 2007. (In Thai).
- [12] Wangsin S. School Management based on Educational Reform. Journal of Academic, 5(6), 29-30; 2002. (In Thai).

- [13] Kaplan, L.S.,& Owings, W.A. Teacher quality and student achievement: Recommendations for principals. NASSP Bulletin. 85(628), 64-73; 2001.